

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Planeringsavdelningen
Utredarenheten
Birgitta Ehne Hörnström
Tommy Nilsson

Motion från Conny Fogelström (S); "Rättvis och likvärdig bedömning i Täbys skolor".

Utbildningsnämnderna i Täby kommun har tagit emot en motion från Conny Fogelström (S) där han dels vill att en elevs nationella prov inte ska rättas av en lärare som arbetar på elevens skola, dels att de ansvariga utbildningsnämnderna (barn- och grundskolenämnden (BGN) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) ges i uppdrag att initiera ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra arbetet med bedömningar och betygssättning i samtliga kommunala skolor i Täby kommun.

Motionärens argumentation bygger i huvudsak på Skolinspektionens granskning av hur skolorna rättar de nationella proven; att konkurrensutsättningen inom skolan har lett till högre betyg och att andelen gymnasieelever med MVG i alla ämnen ökat 28 gånger mellan 1997 och 2007.

Andelen gymnasieelever med högsta betyg i samtliga ämnen har ökat. Ökningen kan dock inte bedömas eller värderas utan att analyseras och sättas i relation till vilken ökning som kan räknas som normal, riktig och trovärdig.

1997 förekom inga betygskriterier för MVG utan dessa infördes först år 2000, vilket gjorde att lärarna först då hade ordentliga riktlinjer att hålla sig till i betygssättningen. Vidare skedde den största ökningen de första åren under det decennium som motionären pekar på, det vill säga just under de år som det inte fanns kriterier och de första åren med kriterier. Detta kan även tolkas som att betygssättningen korrigerades till det bättre.

Skolverket skriver i en promemoria att det finns flera faktorer bakom debatten om betygsinflation. Man nämner exempelvis skolval, konkurrenssituationen mellan skolorna, införandet av kriterier för MVG (år 2000) samt att personalens löner kopplats till elevernas resultat.¹

Huruvida konkurrens leder till högre betyg är och har varit en tvistefråga allt sedan friskolereformen antogs på 1990-talet. En hög friskoletäthet har exempelvis tolkats både som att dessa kommuner får en bättre kvalitet eftersom eleverna här har högre betyg men även som att konkurrensen i sig leder till att betygen höjs

---

¹ Betygsinflation – betygen och den faktiska kunskapsutvecklingen, Skolverket 2012-03-29, Dnr 2012:387

utan motsvarande kvalitetshöjning. De rön som framkommit inom detta område ger i dagsläget varken mer eller mindre tyngd åt någondera tolkningen.

Motionären pekar också, helt korrekt, på att Skolinspektionens omrättning av nationella prov i många fall resulterat i andra, oftast lägre, betyg på de nationella proven än vid den ursprungliga rättningen. Skolinspektionen underströk emellertid i samma rapport att de inte ansåg sig ha mer rätt än ursprungs rättaren haft. Vidare ansåg Skolinspektionen att det faktum att resultaten av rättningarna blivit så olika skäl nog för att ifrågasätta likvärdigheten, framför allt i de uppgifter som gav utrymme för mer fritext. Vidare kritiserade Skolinspektionen Skolverket då inspektionen ansåg att instruktionerna till proven var för långa och gav för stort tolkningsutrymme. Skolverket svarade på kritiken i november och angav då att Skolinspektionen borde bekantat sig med forskning på området innan de nationella provens utformning kritiserades. Sålunda, myndigheterna diskuterar sinsemellan och det går därför inte att säga att Skolinspektionens tolkning är den rätta.

Myndigheterna har lyft fram ett område som måste diskuteras så att betygssättningen blir så likvärdig som möjligt och i överensstämmelse med skollagen.

Av författningarna på skolområdet framgår att de nationella proven ska vara *ett* av flera underlag i betygssättningen, men det framgår ingenstans att de nationella proven ska utgöra ett viktigare underlag än något annat.²

Avkodning av nationella proven och sambedömning sker idag inom såväl grundskola som gymnasieskola. Arbetet med rättning av de nationella proven kan alltid utvecklas. Enhetschefen för grundskolan som och utbildningschefen är idag tillfreds med hur arbetet fungerar idag. I takt med att nya ämnesprov tillkommer (i nya ämnen och i nya årskurser) kommer ett sådant arbete att bli allt mer omfattande och leda fram till att övergripande rutiner, oberoende av ämne och årskurs, tas fram eftersom de är viktigt nödvändiga för att ett framgångsrikt arbete.

Utbildningsnämnderna anser sammanfattningsvis att motionens andemening är god, även om utbildningsnämnderna inte till fullo ställer sig bakom den framförda argumentationen. Utbildningsnämnderna ser emellertid mycket positivt på alla idéer och ansträngningar som görs för att förbättra likvärdig bedömning som leder fram till ökad rättvisa för eleverna. De nationella proven anonymiseras redan idag

---

² Riktad tillsyn av bedömning och betygssättning hos skolor med stora avvikelser vid omrättning av nationella prov, Skolinspektionen 2012-03-30, dnr 401-2011:6059

på de kommunala skolorna i Täby. För att andra lärare än de som arbetar på en viss skolenhet regelmässigt ska kunna rätta proven behövs en statlig reform. En reform skulle exempelvis kunna leda fram till att alla prov rättas på nationell nivå exempelvis i Skolverkets regi. Utbildningsnämnderna är därför inte beredda att tillmötesgå motionärens första begäran att genom om att ge ett politiskt uppdrag som tvingar samtliga skolor i Täby att byta nationella prov för rättning med varandra.

Avseende motionärens andra begäran vill utbildningsnämnderna peka på att man vid tidigare sammanträden beslutat att intensivifiera de pågående arbeten med likvärdig bedömning och betygsättning.

Utbildningsresultaten i Täbys kommunala skolor följs nogsamt och diskuteras på alla nivåer inom den kommunala organisationen. De diskuteras på nämndsammanträden, i skolans ledningsgrupper, mellan rektorer och lärare och mellan lärare på skol- och ämnesnivå. Likvärdig bedömning och betygssättning är och har alltid varit högt prioriterade arbetsområden. Jämförelser mellan resultat på kommunnivå och på skolnivå med motsvarande på riksnivå är viktig men skolors egen resultatutveckling är avgörande.